

Καταμέτρηση των σχετικών πληθυσμών των ειδών του γένους *Sylvia* που αναπαράγονται στην περιοχή του Κάβο Γκρέκο.

Περίληψη

Μέσα από την έρευνα μας θέλουμε να δούμε την αλληλεπίδραση μεταξύ των ειδών του γένους *Sylvia*, των *Sylvia melanothorax* και *Sylvia conspiciillata*. Έγινε επίσης καταμέτρηση του πληθυσμού του είδους *Sylvia melanocephala* καθώς έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με το *Sylvia melanothorax*, έχει εγκαθιδρύσει μόνιμο πληθυσμό στην Κύπρο από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και οι περιοχές που αναπαράγεται συνεχώς αυξάνονται.

Διαφορετικός τύπος βλάστησης ενδεχομένως να ευνοεί με διαφορετικό τρόπο κάθε είδος, έτσι έγινε παρατήρηση και καταγραφή των ειδών σε τρεις διαφορετικούς οικοτόπους: (α) φρύγανα, (β) πευκοδάσος, και (γ) δάσος αοράτου, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους των σταθμών σημειακής καταγραφής από σταθερά σημεία και γραμμικές διαδρομές με διαβηματομέτρο. Η χρονική στιγμή που έγιναν οι καταγραφές είναι τον Δεκέμβριο (περίοδος διαχείμασης), τον Φεβρουάριο (προαναπαραγωγική περίοδος), ενώ οι μετρήσεις για την αναπαραγωγική περίοδο θα γίνουν τον Μάιο.

Φαίνεται ότι ο πληθυσμός των ειδών *Sylvia melanothorax* και *Sylvia melanocephala* μεταβάλλεται σημαντικά μεταξύ των περιόδων διαχείμασης και προαναπαραγωγής, ενώ ο πληθυσμός του *Sylvia conspiciillata* έχει εγκαθιδρύσει μόνιμο πληθυσμό αφού δεν μεταβάλλεται σημαντικά μεταξύ των μετρήσεων μας.

Η έλλειψη δεδομένων της αναπαραγωγικής περιόδου αλλά και το μικρό χρονικό διάστημα που έγινε η έρευνα, δεν επιτρέπει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων μας. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να συνεχιστεί η έρευνά μας και την επόμενη σχολική χρονιά τουλάχιστον, καταμετρώντας το σχετικό πληθυσμό των τριών ειδών *Sylvia* και στις τρεις περιόδους (διαχείμαση-προαναπαραγωγική-αναπαραγωγική).

Σημαντικά Στοιχεία:

- Η επιλογή των πλαισίων παρατήρησης έγινε τυχαία με τη χρήση του λογισμικού GIS.
- Σε κάθε πλαίσιο αφιερώνουμε το μικρότερο δυνατό χρόνο καθώς υπάρχει περίπτωση να καταμετρήσουμε άτομα που μετακινούνται από τις γύρω περιοχές.
- Η χρονική διάρκεια της έρευνας δεν επιτρέπει την καταμέτρηση πτηνών την αναπαραγωγική περίοδο.

Όργανα και Υλικά:

- (1) Κιάλια 10 x 42, (2) Χρονόμετρο, (3) Οδηγός αναγνώρισης πτηνών, (4) Θερμόμετρο, (5) Φορητή συσκευή GPS, με όλους τους σταθμούς δειγματοληψίας, (6) Τετράδιο με φυλλάδια καταγραφής, (7) Φωτογραφική μηχανή, (8) Μηχανή αναπαραγωγής ήχων πουλιών.

Μέθοδοι καταγραφής στρουθιομόρφων και των ειδών *Sylvia* που εφαρμόστηκαν:

- **Σταθμοί Σημειακής καταγραφής από σταθερά σημεία:** Καταμέτρηση από σταθερά σημεία, σε συγκεκριμένη ακτίνα γύρω από αυτά τα σημεία με χρήση τόσο μακροσκοπικής παρατήρησης (κιάλια) όσο και με αναγνώριση των ειδών εξ'ακούς.
- **Γραμμικές Διαδρομές με διαβηματομέτρο:** Καταμέτρηση κατά την διάρκεια υλοποίησης προσδιορισμένων χερσαίων διαδρομών, συγκεκριμένου μήκους, με χρήση τόσο μακροσκοπικής παρατήρησης (κιάλια) όσο και με αναγνώριση των ειδών εξ'ακούς. Οι διαδρομές διασχίζουν τμήματα των ενδιαιτημάτων των ειδών στις δειγματοληπτικές επιφάνειες της περιοχής μελέτης. Υλοποιούνται με τα πόδια.

Αποτελέσματα – Συζήτηση:

Το *Sylvia melanothorax* κατά την περίοδο διαχείμασης μεταναστεύει Νότια όπου το κλίμα είναι πιο ζεστό και έτσι ο πληθυσμός τους αυτή την περίοδο είναι μηδενικός. Στην προαναπαραγωγική περίοδο ξεκινούν να επιστρέφουν εγκαθιδρύοντας χωροκράτιες με σκοπό την αναπαραγωγή τους. Το *Sylvia conspiciillata* θεωρείται μόνιμος κάτοικος της περιοχής του Κάβο Γκρέκο αφού ο πληθυσμός τους παραμένει σταθερός στις δυο περιόδους όπου έγινε η καταμέτρηση. Ο πληθυσμός του *Sylvia melanocephala* ήταν μεγαλύτερος κατά την περίοδο της διαχείμασης ενώ κατά την προαναπαραγωγική περίοδο ο πληθυσμός τους μειώνεται. Αυτό οφείλεται στο ότι μετακινούνται σε άλλες χώρες για να αναπαραχθούν, αφού δεν έχει αποδειχθεί ότι αναπαράγονται στην περιοχή του Κάβο Γκρέκο.

Sylvia melanothorax (Ενδημικό)

Μέγεθος: 13,5 εκ. περίπου
Χρώμα: Γκριζόμαυρο.
Μορφολογία: Το κεφάλι στο αρσενικό είναι μαύρο ενώ στο θηλυκό είναι γκριζό. Η κοιλιά είναι κοκκινωπή. Στο κάτω μέρος της κοιλιάς, το αρσενικό έχει αδρά μαύρα στίγματα που στο θηλυκό είναι πιο αραιά. Επίσης, το αρσενικό έχει άσπρο "μουστάκι" και κόκκινο δακτύλιο γύρω από τα μάτια. Στο θηλυκό οι δακτύλιοι αυτοί είναι ξεθωριασμένοι.
Τροφή: Τρέφεται κυρίως με έντομα και καρπούς.
Αναπαραγωγή: Φυλάει την περίοδο Μαρτίου-Ιουνίου και γεννά 3-5 αυγά χρώματος κρεμ. Την επώασή τους που διαρκεί 12-13 μέρες, την αναλαμβάνει το θηλυκό.
Βιότοπος: Συχνάζει σε πυκνές θαμνώδεις περιοχές, από παραθαλάσσιες μέχρι και ορεινές. Το συναντάμε στο δάσος του Ακάμα αλλά και σε πολλές άλλες περιοχές της Κύπρου. (Παραλίμνι, Αγρός)
Συστηματική Ταξινόμηση:
Βασίλειο: Ζωικό βασίλειο
Κλάση: Aves (Πτηνά)
Τάξη: Passeriformes (Στρουθιομόρφοι)
Οικογένεια: Sylviidae (Τσιροβάκοι)
Γένος: *Sylvia*
Είδος: *Sylvia melanothorax*

Sylvia melanocephala

Μέγεθος: 13-14 εκ.
Χρώμα: Γκριζόμαυρο
Τροφή: Έντομα, φρούτα, γύρη και νέκταρ
Μορφολογία: ο Μαυροτσιροβάκος έχει λευκό λαιμό. Έχει κόκκινα μάτια και κόκκινο οφθαλμικό δακτύλιο. Το αρσενικό έχει κάλυμμα κεφαλής.
Αναπαραγωγή: Γεννά 3-5 αυγά. Τα κλωσά 13 ημέρες. Οι νεοσσοί πετούν μετά από 12-13 ημέρες
Βιότοπος: Συχνάζει σε ξηρά, θαμνώδη ανοικτά εδάφη, λόχμες, δάση ρεύκης και δρυός.
Συστηματική ταξινόμηση:
Βασίλειο: Ζωικό Βασίλειο
Ομοταξία: Aves (Πτηνά)
Τάξη: Passeriformes (Στρουθιομόρφοι)
Οικογένεια: Sylviidae (Τσιροβάκοι)
Γένος: *Sylvia*
Είδος: *Sylvia melanocephala*

Sylvia conspiciillata

Μέγεθος: 12,5 εκ.
Τροφή: έντομα, μούρα και σπόροι
Μορφολογία: Ο Ισπανοτσιροβάκος έχει καφετί χρώμα, ροζ στήθος και λευκό λαιμό. Στα άκρα της ουράς το χρώμα είναι λευκό και τα πόδια του έχουν καφετοπορτοκαλί χρώμα. Τα αρσενικά έχουν γκρι κεφάλια, ενώ στα θηλυκά η κεφαλή είναι καφετογκρί. Ο Ισπανοτσιροβάκος έχει άσπρο οφθαλμικό δακτύλιο.
Βιότοπος: Συχνάζει σε θαμνώδεις οικοτόπους, κυρίως σε περιοχές με χαμηλούς θάμνους.
Αναπαραγωγή: Γεννά 3 με 6 αυγά και η επώασή τους διαρκεί 12 με 13 μέρες.

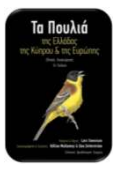

Συστηματική ταξινόμηση:

Βασίλειο: Ζωικό Βασίλειο
Ομοταξία: Aves (Πτηνά)
Τάξη: Passeriformes (Στρουθιομόρφοι)
Οικογένεια: Sylviidae (Τσιροβάκοι)
Γένος: *Sylvia*
Είδος: *Sylvia conspiciillata*

Σχέση του *Sylvia melanothorax* με την ιστορία της Κύπρου

Η σχέση του *Sylvia melanothorax* με την ιστορία της Κύπρου είναι μεγάλη. Οι άνθρωποι από παλιά θαύμαζαν τα μεταναστευτικά πουλιά.

Οδηγός Αναγνώρισης

Ο Τριπομάζης είναι το εθνικό πουλί της Κύπρου και απεικονίζεται στο χαρτονόμισμα των δέκα λιρών και στο γραμματόσημο των 20M (milis).

Κατά την περίοδο του ζευγαρώματος, από τον Μάρτιο μέχρι και τον Ιούνιο, το αρσενικό έχει τη συνήθεια να καλεί το θηλυκό με διάφορες επιδείξεις, πετώντας στον αέρα με ανασκωμένη την ουρά του. Μερικά πουλιά εγκαταλείπουν το νησί μας και μεταναστεύουν στη Μέση Ανατολή και τη Βορειοανατολική Αφρική για να ξεχειμωνιάσουν και τις αρχές της Άνοιξης επιστρέφουν και πάλι στην Κύπρο για να γεννήσουν.

Αν και είναι προστατευόμενο είδος ο Τριπομάζης, μεγάλοι αριθμοί του θανατώνονται κάθε χρόνο κυρίως λόγω της παράνομης παγίδευσης πουλιών με ζέρβεργα και δίχτυα.

Λύκειο Παραλιμνίου

Επιστημονικός Συνεργάτης:

- Νικόλας Παπανικολάου

Υπεύθυνος Καθηγητής:

- Θεράππων Θεράππωντος

Μαθητική Ομάδα:

- Νικόλας Παπαντωνίου, A23
- Καλλίστης Σωτήρης A23
- Χατζηστεφάνου Κατερίνα A23
- Ποταμιτζή Κωνσταντίνος A23
- Ιωάννου Γεωργία A23
- Πιπτάκης Γεώργιος A23

Ευχαριστίες: 1) Ξάνθου Α. (2015), Τα Πουλιά της Ελλάδας της Κύπρου και της Ευρασίας 2η Έκδοση, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, 2) Βλκταρας Μ., Κλινής Π., Κουτσόπου Γ., Μιχαήλ Κ., Παπαθεοδούλου Α., Σερβίδης Α., Χαράκιμους Κ., Taylor L. (2015), Ενδιαιτήματα: Εκπαιδευτικό Υλικό για την Βιοποικιλότητα της Κύπρου, 3) Φασούλας Φ., Μόνιμος Ν., Κωνσταντινίδου Ρ. (2014), Πρωτόκολλα καταγραφής για τα είδη της Ελληνικής ορνιθοπανίδας Α΄ Φάση, 4) Πρωτόκολλα Σύνδεσμος Κύπρου (2016), Διαβάστε στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.birdlife.org.cy/>